

Naalakkersuisunut apequt: Meeqqat atuarfianiit naammassillutik ilinniaqqinnissamik qinnuteqaraluarlutik ilinniarfissarsinngitsoortut allallu suliffissarsioraluarlutik suliffissarsinngitsoortut pillugit Naalakkersuisut ilinniartitaanerup tamakkiisup qaffassarniarneqarnerani qanoq iliorlutik anguniagaqarnertik takorloorpaat?
(Inatsisartunut ilaasorta Jane Petersen, Inuit Ataqatigiit)

Akissuteqaat

(Kultureqarnermut, Ilinniartitaanermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoq)

Naalakkersuisut ilinniartitaanermut tunngasuni suliniarnerannut pingaarnertut takorluukkat ilinniartitaanermut pilersaarummi oqaasertalerneqarput, tassani siunertarineqarluni sulisuusut 2/3-ii 2020-mi ilinniagaqarsimassasut. Iluamik ineriartortoqarpoq. 2005-imit ullumimut ilinniartut ilinniagaqarneriuteqartut 2700-t missaannit 3400-t missaannut amerlisimapput. Ineriartorneq atuarfiliortiternermut ilinniartunullu ineqarfiliortiternermut aningaasalersuerujussuarnermik taparserneqarpoq.

Atuarunnaartut marloriaataanerat immikkut unamminarsimavoq, tamatumani aamma ilaatigut ilinniarnertuunngorniarfinni niuernermillu ilinniarfinni atuaqatigiit ilaneqarnerinut pisortat aningaasartuuteqarnerusariaqarsimallutik, tamannalu aamma 2010-mut Aningaasanut Inatsisissatut Siunnersuummi takuneqarsinnaavoq. Kisitsisaataagallartuni tulleriiarinerit inerneqarluarsimarpassipput, tassami atuarunnaartut marloriaataasut ilinniarnermik aallartitsilluarsimammata, siusinnerusukkat atuarunnaartut assigalugit, naak ukiut siuliinut sanilliullugu inuusuttut marloriaammik amerlassusillit ilinniarfinniilersimagaluartut. Naalakkersuisut nalunaarutigissavaat Naalakkersuisut ilinniartitaanermut pilersaarussiaat ukiut tamaasa nalilerneqarlunilu nalunaarusiarineqartarmat, naliliinerlu annertoq sukumiisorlu atuisut EU-lu suleqatigalugit 2012-imi suliarineqassaaq.

Tamatumunnga peqatigitillugu nassuerutigisariaqarpoq inuusuttut atuarunnaaraangamik ilinniakkamik aallartitsiniaaluusaartarmata. Minnerunngitsumik inuusutissarsiutitigut tunngaviusumik ilinniartitaanerni ilinniartut agguaqatigiissillugit ukiui ilinniarfinni piareersarfusuni agguaqatigiissillugu ukiorisanit qaffasinnerupput, ilinniarfinni pineqartuni agguaqatigiissillugu ukiut 25-26-iullutik aamma 18-19-iullutik. Ilinniartitaanermut immikkut suliniarnermut taamatullu Inatsisartut Ilinniartitaanermut pilersaarutaannut atatillugu ilinniartitaanermut tunngatillugu inuusuttut akornanni eqiinganeq annertusarniarneqarsimavoq isummanillu allannguiniartoqarsimalluni, tamannalu "Siunissaq pilersiguk" aqqutigalugu pivoq. Tamatumunngattaaq atatillugu tv-mut ilanngutassialiorqarsimavoq aallakaatitassiorqarlunilu, kiisalu paasissutissanillu agguassassaliorqarluni ilinniartariaqarneq pillugu maluginnilersitsiniarluni.

Inuusuttut piaartumik ilinnialiinnarnatik aammali imminnut eqqortumik ilinniagassamik toqqaasarnissaat Naalakkersuisut unamminartippaat. Meeqqat atuarfianni ukiuni naggataarutaasuni piffissamilu kingusinnerusumi siunnersuilluarnerunissaq isumasioqatigiinnerunissarluni pisariaqarpoq, inuusuttut maligassaminnik nassaartinniarlugit. Tamatumunnga atatillugu ilinniartitaanerup, meeqqat atuarfiannit ilisimatusarfimmut ilivitsuusutut isigineqarnissaa pisariaqarpoq, tamatumani ilinniarfiit pineqartut inuusuttunik silatusaartumik ingerlaqqinnissamut siunnersuisassallutik, meeqqat atuarfianni atuartumut ilinniartumulluunniit pineqartup

sumiiffigisaani ornissallugulu sungiusimasaani siunnersuisoqartassalluni. Taamaattumik ingerlaavartitsinissaq qularnaarniarlugu inuusuttoq atuarfimmi qimalikkamini toqqissisimanarisamini ilinniartitaanermi ingerlaqqinnissaminut siunnersorneqassaaq.

2010-mi februaarimi siunnersortinut tamanooqqunartumik siunnersortinik ataatsimiititsisoqassaaq, ajornartorsiutit tamakku soqutiginnittorpassuarnit eqqartorneqarfigisassaannik. Atuarfiit ilanngutsinneqarnissaat, kiisalu atuartuutimik meeqqat atuarfianneereerunik siunissamut kissaataannik pilersaarutaannillu nalunaarsuinissamik peqquneqarnissaat Naalackersuisunit pingaartinneqassaaq. Siunnersuisartut ataatsimiitinneqarneranni anguniagassat ilagissavaat inuusuttut peqatigalugit iliuuseqarnissamut pilersaarusoqatigiittarnissaq.

Aammattaaq suliniarnermut tulleriaarinernullu tunngavissiussagutta aallaavissaqassaguttalu pisariaqartutut isigineqartumik nalunaarsuinisamut atortut pitsaanerunissaat kisitsisitigullu paasissutissanik pissarsisinnaanissaq Naalackersuisut pisariaqartutut isigaat.

Tamatumunnga peqatigitillugu Naalackersuisut efterskolertarneq ilinniartitaanermi pingaarutilittut isigaat, tamatumuuna atuagarsornikkut piginnaasat nukittorsarneqartarmata aammali inuusuttunut perorsaataasarmat. Nunatsinni 2009-mi efterskolinik pilersitsineq pingaarutilimmik iliuuseqarnertut isigineqarpoq.

Naalackersuisut ilisimatitsissutigisinnaavaat atisaliornermut ilinniarfiup ilaa 2010-mi aallartissammat, tamatumani pikkorissartitsinerit arlallit ilisimasanillu katersuineq aallartissammat, siunissami ilusilersuinerimik ilinniarfimmu ilaalertussa. Pikkorissartut ilisimasanillu katersineq ukiuni 2010-mi, 2011-mi 2012-imilu pissapput. Qangaaniilli assassornikkut eqqumiitsuliortarnermi, ilaatigut kalaallisuuliortarnermi ammerinermilu pikkorissartitsisarnissaq immikkut samminiarpaat. Tamatumunnga atatillugu sammisat ilaatigut tassaassapput ilisimasatoqqat ingerlateqqinniarlugit immikkut pikkorissartitsineq, ilaatigullu ilisimasanik siunissami Atisaliornermut Ilinniarfimmu ilanngutassanik katersuineq. Immikkut kiffartuussinissamik isumaqatigiissut Knud Rasmussenip Højskolianik isumaqatigiissutigineqartussa naapertorlugu pikkorissartitsinissaq isumaliutigineqarpoq. Ukiullu pingasut taakku ingerlanerini tamatumunnga peqatigitillugu Atisaliornermu Ilinniarfissami 2013-imi aallartinneqassangatinneqartumi atugassanik nuna tamakkerlugu misilittakkanik atortussanillu pissarsisoqassaaq.